

ELEMENTE GRECEȘTI ÎN ANTROPONIMIA AROMÂNILOR DIN ROMÂNIA

Dumitru CARABAȘ
Universitatea „Ovidius” Constanța

Abstract

The presented onomastic material shows that Aromanian anthroponymy incorporates elements of the Greek context in which it developed in two stages: the deep or early and the new or more recent period. It remains, through research and subsequent conclusions, to establish the periodization as accurately as possible, but one fact is certain: the recent period is not over yet, and Aromanian onomastics is an integral part of the Balkan world, whose anthroponomical systems are continuously interacting, being in perpetual transformation.

Greek loans were made either directly during millennia of cohabitation, or through other languages, especially the Balkan ones, which took over ancient Greek elements and transferred them later. Here again, we emphasize its bilingualism, more or less, the multilingualism of the Aromanians, which made these terms go so deeply in Aromanian that it can no longer be said, without doubting, which was first, the Latin or the Greek one.

Key-words: *Aromanians, onomastics, anthroponomy, Balkan, Greek element*

Résumé

Le matériau onomastique présenté montre que l'anthroponymie aroumaine incorpore des éléments du contexte grec au sein duquel s'est développée, en deux étapes: la plus profonde ou précoce et la période nouvelle ou récente. Il reste que par les recherches et conclusions ultérieures on établit plus exactement possible la périodisation, mais un fait en est certain : la période récente n'est pas encore finie, et l'onomastique aroumaine fait partie intégrante du monde balkanique, dont les systèmes anthroponymiques interagissent continuellement, en étant en une transformation perpétuelle.

Les emprunts du grec se sont réalisés, soit directement au cours des millénaires de cohabitation, soit par l'intermédiaire d'autres langues, spécialement balkaniques, qui ont repris les éléments grecs antiques pour les transmettre ultérieurement. On souligne ici, encore une fois, le bilinguisme ou, plus correctement, le multilinguisme des Aroumains, qui a fait que ces termes soient entrés profondément en aroumain, de telle manière qu'on ne puisse plus affirmer, sans nul trace de doute, lequel en a été le premier, le terme latin ou celui grec.

Mots-clés: *Aroumains, onomastique, anthroponymes, balkanique, élément grec*

Introducere

Aromânii sunt parte integrantă a universului sud-est european. În această parte a lumii au apărut primele informații documentare despre această populație, aici și-au cristalizat tradițiile, obiceiurile, dansurile, cântecele, limba și aici viețuiesc, fără

încetare, de la începuturile lor. Fie că istoricii leagă originea lor străveche de Alexandru Macedon, fie că sunt urmașii vlahilor de la nord de Dunăre coborâți în aceste zone în anume context istoric, fie că aici sunt ei acasă din totdeauna, un fapt este cert și părerile tuturor cercetătorilor sunt, sub acest aspect, la unison: limba lor este de origine latină.

Spațiul manifestării lor, indiferent cât de vast ar fi fost în decursul istoriei, astăzi se limitează la: nordul Greciei, sudul Albaniei, Macedonia și vestul Bulgariei. Tocmai de aceea, onomastica aromână nu poate fi studiată decât în contextul balcanic căruia îi aparține.

Având în vedere faptul că cercetările privind istoria, limba și cultura aromânilor sunt destul de numeroase¹, în cea mai mare parte contradictorii, mai ales în legătură cu statutul idiomului aromân, limbă aparte sau dialect al limbii române², interesul nostru se rezumă, în lucrarea de față, la prezentarea unor elemente de origine greacă în antroponimia aromână. Astfel nu ne vom exprima în legătură cu statutul idiomului aromân sau în legătură cu statutul categoriei etnice de care aparțin aromânii, ci vom afirma doar că aceștia sunt reprezentanții romanității sud-dunărene, păstrători ai unor elemente lingvistice ce demonstrează fără echivoc faptul că fac parte din arealul de răspândire și utilizare cotidiană al latinei vulgate târzii.

Câteva precizări cu privire la originea lexicului aromân

Majoritatea termenilor ce formează vocabularul de bază al aromânei este de origine latină³, iar peste acest strat se așează ulterior termenii grecești, slavi, turcești, albanezi.

Pe lângă cuvintele de origine latină lexicul aromân conține și un număr foarte mare de elemente nelatine, aceasta se datorează conviețuirii îndelungate cu populațiile care vorbesc limbile respective din care s-au făcut împrumuturile. Acestea sunt fie foarte vechi din greaca bizantină, bulgara veche sau albaneza veche, și, în acest caz, sunt aceleași ca cele din dacoromână, fie sunt relativ recente și caracterizează numai aromâna, fiind necunoscute la nord de Dunăre, sau au un caracter regional. Astfel, avem foarte multe elemente albaneze în aromâna din Albania, elemente grecești, în fapt din neogreacă, în aromâna vorbită în Grecia, sârbești la aromânii din fostele republici iugoslave. O cuantificare exactă a împrumuturilor din fiecare limbă din acest spațiu este aproape imposibilă, datorită influențelor reciproce și a strânsei conviețuirii dintre popoarele balcanice, în special în contextul oferit de Imperiul Otoman, de libertate etnică și religioasă, după Evul Mediu (n.n.), astfel aceste cuvinte au devenit „balcanice”, fără a mai putea stabili cu precizie originea lor exactă.⁴

Din limba greacă aromâna a împrumutat, în special în epoca modernă a primei,⁵ termeni latini pătrunși în greaca antică și care au continuat să existe în greaca bizantină și mai târziu în neogreacă, termeni antici grecești pătrunși în latină sau cuvinte din

¹ A se vedea Cihac, 1879; Mihăileanu, 1901; Dalametra 1906; Brad-Chisacof, Stupca, 1996; Bailly, 2002; Caciuperi, 1996; Pascu, 1925; Geagea, 1931; Capidan, 1932, 2008; Mihăileanu, 1966; Papahagi, 1974; Caragiu-Marioțeanu, 1975, 1997, 2006; Cotelul, 1975; Popescu-Sireteanu, 1987; Petrișor, 2002; Matthews, 2007; Saramandu, 2007; Capidan, 2008; Răileanu, 2014.

² A se vedea Coteanu, 1961; Graur, 1965; Iordan, 1983; Calotă, 1986; Tomici, 2005.

³ Caragiu -Marioțeanu, 1975: 256 și Coteanu, 1961: 144.

⁴ Caragiu -Marioțeanu, 1975: 258.

⁵ Coteanu, 1961: 146.

greaca bizantină. Dar cei mai mulți termeni de origine grecească sunt intrați direct din neogreacă, de altfel, ponderea elementului grecesc în aromână este aceeași cu cea pe care o are cel slav în dacoromână.⁶

Comparativ cu dacoromânii, aromânii au mai puține nume calendaristice⁷. Prin înlăturarea acestora și a celor preluate de la greci, slavi, albanezi sau de la alte popoare cu care au venit în contact în cursul zbuciumatei lor istorii, se poate ajunge la straturile onomastice de bază, cel moștenit și cel creat în dialect⁸.

Referindu-ne strict la prenume, întâlnim cu precădere forme latine grecizate ale numelor calendaristice, acestea fiind întâlnite și la nord de Dunăre, dar, în special, în perioada fanariotă și modernă a istoriei noastre. Aceste forme au pătruns și în onomastica românească în perioada influenței neogrecești.

Ca exemplu pentru argumentarea dificultăților întâmpinate în cercetarea onomasticii aromâne, amintim faptul că, la viriani [viriași], aromânii originari din zona orașului Veria din Grecia, numele de familie nu spune nimic, nu derivă din prenume sau ocupații, ceea ce denotă vechimea folosirii lor, astfel încât etimologia lor nu mai poate fi stabilită în afara oricărei îndoieli. De exemplu, *Rapidon* are terminația *-on*, care aduce a nume nordic, iar *Ceară*, nume vechi de familie, unul dintre purtători fiind un renumit poet aromân de la începutul secolului trecut, nu înseamnă s. „ceară”, din simplul fapt că „ceară” în arm. este *țearî*; particulele *ce*, *ci* s-au transformat de mult în arm. în *țe*, *ți*. Numele lor de familie seamănă cu cele italienești *Dala*, *Carafoli*. Fiind orășeni, încă din perioada în care trăiau în Grecia, iar în România venind tot în orașe, virianii nu mai păstrează supranume, majoritatea s-au transformat de mult în nume de familie.

Elemente grecești în antroponimia aromână

În această lucrare vom prezenta numele strict în ordine alfabetică, precizând doar valoarea antroponimică (PF – prenume feminin, PM – prenume masculin, Sn – supranume, NF – nume de familie, PR – poreclă).

Numărul mare de nume proprii aromâne ce au la bază nume de origine grecească este o urmare firească a faptului că majoritatea aromânilor locuiesc și astăzi în nordul Greciei. Este de remarcat folosirea frecventă a unor nume ce sunt considerate de proveniență cultă în literatura de specialitate română deoarece ele nu au forme derivate în antroponimia română ceea ce arată intrarea lor în uz pe filiera literaturii culte, în vreme ce în antroponimia aromână aceste nume au mai multe forme derivate fapt ce demonstrează folosirea lor îndelungată. Antroponimia aromână mai păstrează din conviețuirea alături de poporul grec pronunția unor nume cum ar fi Gula [γyula], Ianciu [γyanciu] sau Sterguli [Steryuli], în special la aromâni viriani.

Antroponimia aromânilor reflectă istoria, realitățile spațiului etnic și geografic în care trăiesc aceștia.

⁶ Caragiu -Marioțeanu, 1975: 259.

⁷ Popescu-Sireteanu, 1987: 82.

⁸ Idem, *ibidem*.

- Aatánase**, PM < arm. *Aiu Atanasi* „Sfântul Atanase”, *aiu* < gr. *άγιος* „sfânt” și PM *Atanase*, v. *Atanase*.
- Agláia**, PF < vechi nume gr., atestat de Homer (sec. VII î.Hr.), una dintre cele trei Charite, Grații la romani, vechi divinități ale vegetației, apoi ale frumuseții și gingășiei feminine, însoțitoare ale Afroditei, gr. *αγλαίζω* „a înfrumuseța, a împodobi”, „podoabă”; v. și *Aglaita*, *Aglaița*.
- Agorá**, PF, NF < gr. *αγορά* „piață, loc public de întâlnire și dezbateri în Atena antică, republicană, spațiul poporului” sau *Aurora* numele zeității dimineții în mitologia romană, „zori, zorea”, „lumina difuză, trandafirie, care marchează începutul dimineții”; v. și *Agura*, *Agurasti*, *Aura*, *Aurelia*, *Aurica*, *Aurora*, *Bocea*, *Boci*, *Bocia*, *Borka*, *Dorina*, *Gora*, *Ocea*, *Ocha*, *Oci*, *Ocia*, *Ora*, *Orcea*, *Orci*.
- Ahíle**, PM < gr. *Αχιλλεύς* „durere, suferință” sau *αχαλίνωτος* „neînfrânat, fără frâu”, p. eroului legendar din Iliada lui Homer, semizeu, fiu al muritorului Peleu și al zeiței Thetis; v. și *Achile*, *Ahilea*, *Ahileas*, *Ahilea*, *Archilie*.
- Alexándru**, PM, NF < vb. gr. *αλέξω*, *αλέξιν* „a apăra, a proteja” + s. gr. *ανδρός* „bărbat”, „bărbatul care apără”; v. și *Alecu*, *Alex*, *Alexa*, *Alexandra*, *Alexandrina*, *Alexe*, *Alexi*, *Alexiu*, *Lecca*, *Lecu*, *Sana*, *Sanda*, *Sandel*, *Sandu*, *Santa*, *Santo*, *Săndel*, *Șunda*, *Șundă*, *Șundi*, *Xanta* [*xantha*], *Zana*.
- Aléxe**, PM, NF < vb. gr. *αλέξιν* „a apăra”, v. și *Alexandru*, *Alexi*, *Alexiu*.
- Ambrózie**, PM < gr. *αμβροσία* „mir purificator”, „licoare care asigură nemurirea zeilor”, fig. „nemuritor”; v. *Ambrozi*.
- Anagnóste**, PM, Sn, NF < gr. *αναγνώστης* „cititor”, „ajutor al preotului”; v. și *Anagnaste*, *Anagnostu*.
- Anáni**, PM, NF < PM rom. *Anania* < gr. *αναγεώνω* „a reînnoi, a întineri, a relua”.
- Anastáse**, PM, NF < gr. *ανάσταση* „înviere”; v. și *Anastasescu*, *Anastasia*, *Anastasiu*, *Anastasia*, *Anastasiu*, *Dașiu*, *Lioga*, *Liuga*, *Liușia*, *Liușiu*, *Nast*, *Nasta*, *Nastase*, *Nastasia*, *Nastasică*, *Nastu*, *Nastuca*, *Nastuli*, *Nastuliu*, *Nașcu*, *Nașculu*, *Nașiu*, *Nașlu*, *Nașu*, *Nate*, *Nati*, *Naț*, *Nați*, *Națu*, *Năstase*, *Nășiclu*, *Sia*, *Sica*, *Siea*, *Sola*, *Solea*, *Șana*, *Șola*, *Șula*, *Tasa*, *Tascu*, *Tase*, *Tasenti*, *Tashcu*, *Tasi*, *Tasic*, *Tasica*, *Tasiu*, *Tasu*, *Tasula*, *Taş*, *Taşcă*, *Taşcu*, *Taşu*, *Tași*, *Tașică*, *Tașu*, *Tașuca*, *Tașula*, *Tașuli*, *Tănase*, *Tănasi*, *Tănăsache*, *Tănăsachi*, *Tănăsel*, *Tănăsică*, *Tulica*, *Tulie*, *Tulin*, *Tulioca*, *Tuliu*, *Tuliuca*, *Tuliuga*, *Tuliușia*, *Tulușea*, *Tulușiu*, *Tusi*, *Tusu*, *Tușu*, *Tuși*, *Zia*, *Zica*.
- Andóra**, NF < et. nes., gr. *αν* „de” + *δώρον* „dar”.
- Ándra**, PF < PM rom. *Andronic* < gr. *άνδρας* „bărbat, brav, viteaz” + gr. *νίκη* „victorie, izbândă”, aceeași temă ca PM *Andrei*; v. și *Andrei*, *Andronica*.
- Andréi**, PM, NF < gr. *αδρεία* „bravură, vitejie, curaj, bărbăție”; v. și *Andra*, *Andreu*, *Adronica*, *Andruș*, *Anduș*, *Anduși*.
- Ánghel**, PM, NF < gr. *άγγελος* „mesager, vestitor, crainic, înger”; v. și *Angela*, *Anghela*, *Anghelina*.
- Antípa**, NF < nume calendaristic de origine gr.

- Apóstol**, PM, NF < gr. *αποστολή* „trimitere, misiune, solie”; v. și *Apostu*, *Apostulachi*, *Caratoli*, *Lachi*, *Pastoli*, *Pilea*, *Pileha*, *Pili*, *Pilici*, *Tolea*, *Toli*, *Tolică*, *Tolicei*, *Tuli*, *Tulica*, *Tulică*, *Tulie*, *Tulin*, *Tulioca*, *Tuliu*, *Tuluiuca*, *Tuliuga*, *Tuluișia*, *Tuluișiu*, *Tulușea*, *Tulușiu*.
- Arétia**, PF < gr. *αρετή* „virtute, calitate, merit”.
- Arghír**, PM, NF < gr. *αργύριο* „argint”; v. și *Arghire*, *Arghiri*, *Argir*, *Arir* [*aryr*].
- Áristide**, PM., NF < gr. *άριστος* „cel mai bun, primul, excelent, foarte bun”; v. și *Aristidi*.
- Asáchi**, NF < nume armenesc și gr. *Asakidis*.
- Aspasía**, PF, NF < gr. *ασπάζομαι* „a săruta, a îmbrățișa”, *ασπασία* „plăcută, dorită”, *Ασπασία* iubită lui Pericle (sec. V î.Hr.); v. și *Sia*, *Spasia*, *Spasiea*, *Spathia*.
- Atanáse**, PM, NF < gr. *αθανασία* „veșnicie, nemurire, eternitate”; v. și *Aatanase*, *Atanasachi*, *Atanasi*, *Atanasia*, *Atanasie*, *Atanasiu*, *Atanasovsca*, *Athanase*, *Athanasios*, *Atnase*, *Calanciu*, *Calânciu*, *Calînciu*, *Caranașu*, *Caratanasi*, *Carataș*, *Caratănase*, *Hașula*, *Iuticu*, *Naci*, *Naciadis*, *Naciu*, *Nasa*, *Nascaniloru*, *Nascu*, *Nasi*, *Nașcu*, *Nașculu*, *Nașlu*, *Nașu*, *Nășiclu*, *Nicea*, *Papaatanasi*, *Sola*, *Solea*, *Sulacheru*, *Suli*, *Șola*, *Șolea*, *Șula*, *Șuleri*, *Tana*, *Tanasache*, *Tanasachi*, *Tanase*, *Tanasel*, *Tanasescu*, *Tanasi*, *Tanasoca*, *Tanasuli*, *Tanașoca*, *Tani*, *Tanulica*, *Tarsenti*, *Tasa*, *Tascu*, *Tase*, *Tasenti*, *Tashcu*, *Tasi*, *Tasic*, *Tasica*, *Tasiu*, *Tasu*, *Tasula*, *Taș*, *Tașa*, *Tașcă*, *Tașcu*, *Tașe*, *Tași*, *Tașică*, *Tașu*, *Tașuca*, *Tașula*, *Tașuli*, *Tănase*, *Tănasi*, *Tănăsache*, *Tănăsachi*, *Tănăsel*, *Tănăsică*, *Tăsică*, *Titel*, *Titi*.
- Aténa**, PF < gr. *Αθήνα* zeița înțelepciunii și a științei; v. și *Antina*, *Athina* [*aθina*], *Athinaua* [*aθinaua*], *Naua*.
- Áura**, PF < s. arm. *avrâ* „răcoare” sau în legătură cu *Hrisia* gr. *χρυσός* „aur”; v. *Agora*, *Aurora*.
- Bambúla**, NF < gr. *Bambos* + suf. *-ula*.
- Bargiúma**, NF < et. nes., gr. *Bargias*.
- Bárna**, NF < gr. *Βαρναβάς*, nume biblic ebr. *Barnaba* „fiul mângâierii”.
- Bartavéla**, NF < et. nes., angr. de la PM *Bartolomeu*, *Vartolomeu*.
- Batsária**, NF < gr. *Batsaris*; v. și *Batzaria*.
- Bazária**, NF < *bazar*; < gr. *παζάρι*, arm. *pâzari*; v. și *Bazarghian*.
- Bârcă**, NF < mg. *birka* „oaie”, gr. *Barkas*.
- Bizéchi**, NF < et. nes., gr. *Bizikos* sau bg. *Bizik*.
- Cáca**, NF < et. nes., gr. *κακό* „rău, ciudă, nedreptate”, sau tc. *kaka* „paradă, trufie”; v. și *Cacaughiva*.
- Calamítu**, NF < din gr. *καλά* „bine, drept, în regulă”, gr. *καλος* „bun, de treabă, cum se cade, drept, capabil” + PM *Mitru*; v. *Dumitru*.
- Calánciu**, NF < gr. *καλά* „bine, drept, în regulă”, gr. *καλος* „bun, de treabă, cum se cade, drept, capabil” + PM *Naciu*; v. *Atanase*. **Calendére**, NF < rom. *calendar*, *calende*, gr. *καλαντάρι* „calendar”; v. și *Calendere*, *Calentaru*, *Calențaru*, *Calintaru*, *Calnitaru*, *Călențaruca*, *Călintaru*, *Călințaru*. **Calín**, NF < greșeală de grafie de la PM rom. *Călin*, *Calinic* < gr. *καλός* „frumos” + *νίκη* „victorie”, „învingătorul”; v. și *Calina*.
- Caliópi**, PF < nume gr. *Καλλιπή*, atestat de Hesiod (sec. VIII î.Hr.),

- protectoarea poeziei epice și a elocinței < gr. *καλός* „bun, frumos” + *ὄπος* „voce, glas”; v. și **Caliopa**, **Caliopia**.
- Calispéra**, Sn, NF < gr. *καλησπέρα* „bună seară”; v. și **Calipera**.
- Calița**, PM,PF < et. nes.,gr. *καλός* „bun, frumos” sau v. **Ecatarina**.
- Calúda**, Sn, PM, NF < et. nes., gr. *Kaludi(s)*, *καλώδιο* „cablu, parâmă”, *καλοδεμένος* „bine legat, voinic” sau *καλοδέχομαι* „a ura bun sosît, a primi cu căldură”.
- Canachéru**, NF < arm. *cănăkearcu* „alintat”, gr. *κανακάρης* „alintat, unic, unul la părinți”; v. **Canacheu**, **Chanacheu**. **Candára**, NF < gr. *Kandri*; v. și **Cantargiu**.
- Cantacuzinó**, NF < gr. *Kantacuzinos*.
- Capáchi**, Sn < gr. *Kapachi(s)*, arm. *câpachi* „capac”.
- Cáplea**, NF < gr. *Kapli*.
- Capolída**, NF < gr. *Kapolida(s)*.
- Caporáni**, NF < et. nec.; v. și **Capurani**.
- Capsáli**, NF < NF gr. *Kapsalis*.
- Caráda**, NF < gr. *Karadakis*.
- Caramáta**, NF < gr. *Karametas*.
- Caraní**, NF < formă aferezată de la NF *Caranica*, gr. *Karanis*, v. **Caranica**.
- Cardúla**, NF < gr. *Kardulas*, probabil tc. *kardelen* „ghiocel”.
- Cargále**, NF < gr. *κάργα* „sprâncenat”; v. **Gargale**.
- Cariágdi**, NF < gr. *Kariagdi*.
- Cartalésu**, Sn < gr. *Kartalos*, *Kartalu*, *Kartali(s)*; v. **Cartale**.
- Catacóta**, NF < prep. gr. *κατά* cu genitivul „împotriva, contra”, cu acuzativul „după, conform” + PM *Cota*; v. **Constantin**.
- Cataraiáni**, NF < gr. *καταράω* „a blestema”, sau tc. *katar* „convoi, șir” „persoană care are caravană” + PM *Iani*; v. **Ion**.
- Catarígă**, NF < gr. *καταράω* „a blestema”, sau tc. *katar* „convoi, șir” probabil „persoană care are caravană” cu *igă* de la arm. *agă[ayă]* „soldat sau ofițer turc”, tc. *ağa* „chiabur, boier”, în adresare „jupân”, „agă”.
- Cavasáchis**, NF < et. nes., gr. *Kavasaki(s)*.
- Ceámiba**, NF < gr. *Tsambas*, bg. *Čambov*.
- Cépi**, NF < gr. *Tsepi(s)*; v. și **Cipu**.
- Chervasítu**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” + *Vasitu* formă de la PM *Vasile*; v. și **Chirvasitu**, **Chirvăsitu**, **Chirvisitu** și **Vasile**.
- Chiráta**, PF, NF < prenume creștin, gr. *Κύριος* „Stăpân, Domn”, „Dumnezeu, divin”; v. și **Cherana**, **Cherata**, **Cherața**, **Cherață**, **Chere**, **Cheri**, **Cheriata**, **Cherteia**, **Chety**, **Cheța**, **Chira**, **Chirana**, **Chirani**, **Chirata**, **Hira**, **Kirața**, **Țața**, **Țoca**, **Țuca**, **Uți**.
- Chírcea**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-cea*; v. și **Chirea**.
- Chírciu**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-ciu*; v. și **Chirea**.
- Chirculéscu**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” + *-cul* cu suf. *-escu*; v. și **Chirea**.
- Chírea**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-ea*; PM *Chiriac*, gr. *Kiriakos*, v. și **Chircea**, **Chirciu**, **Chirculescu**, **Chiriac**, **Chirila**, **Chirilă**, **Chiriță**, **Chirtu**.
- Chiriác**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-ac*; v. și **Chirea**.
- Chiribélea**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” + *-belea*. **Chirilă**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-ilă*; v. și **Chirea**.
- Chiriță**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” cu suf. *-iță*; v. și **Chirea**.
- Chirtu**, NF < gr. *κυρ* „domn, jupân” + *-tu*; v. și **Chirea**.
- Coándă**, NF < gr. *Kondas*, bg. *Konda*, v. **Condu**.

- Cocóna**, NF < gr. *κοκκόνα* „termen de politețe pentru femeie măritată”, peior. „femeie căreia nu-i place să muncească”; v. și **Cocone**, **Coconi**.
- Cómu**, NF < arm. *coma*, *comate* „partid”, gr. *κόμμα*; v. și **Comata**.
- Condára**, NF < gr. *Kondara*; v. **Condu**.
- Cóndu**, NF < bg. *Kondo*, gr. *Kondos*, *Kondu*, et. nes., probabil rom. *conu*, *coane* „formulă de respect adresată bărbaților, domnule”, gr. *κοκκόν*; v. și **Coandă**, **Conda**, **Condara**, **Condea**, **Conducosta**, **Condulimas**, **Condulimazi**, **Condumihale**.
- Corína**, PF < gr. *κόρη* „fată, fecioară” + suf. *-ina* „fetiță”.
- Cotabíță**, NF < et. nes., compus din PM *Cota* + bg. *виц* „banc, anecdotă” sau gr. *βίτσα* „nuia, vargă”; v. **Constantin** și **Cotabita**, **Cotobita**, **Cutabita**, **Curabița**.
- Crisánti**, PM < *Hrisant* gr. *Χρυσανθις χρυσοσ* „aur” + *ανθος* „floare” = „floare de aur”, „crizantemă”.
- Cucóli**, NF < gr. *Kukoli*.
- Cucóni**, NF < *cucón*, gr. *κοκκόν*.
- Cutúli**, NF < gr. *Kutlis*, bg. *Kutlev*.
- Cuturéla**, NF < arm. *cuturu* „de-a valma, la întâmplare”, gr. *κουτουρού* „nechibzuit, la întâmplare, într-o doară” + *-ela*; v. și **Cutuicu**, **Cuturigu**.
- Cúțu**, NF < arm. *cuțu* prefix bisilabic gr. cu ajutorul căruia se formează compuse sau tc. *küçük* „mic, mărunț”, „scund, mic de statură”; v. și **Cutu**, **Cutumisu**, **Cutumiș**, **Cutumișu**, **Cuța**, **Cuțumina**, **Cuțumișa**, **Cuțumișu**.
- Cuțumína**, Sn < *Cuțu* + *Mina*; v. **Cuțu** și **Mina**.
- Damáschin**, NF < PM *Damaschin* < gr. *Δαμασκένοσ* „din Damasc”, ebr. *dammeshek*, *darmashki* „localitate bine udată”.
- Damián**, PM, NF < nume gr. (sec. VI î.Hr.), gr. *δαμάω* „a domestici, a îmblânzi”, de la rădăcina indo-europeană *dom*, lat. *domus* „casă”, gr. *δομος*, sanscrită *dámas*, sl. *domŭ*; **Damă**, **Dimein**, **Dimian**.
- Demosténe**, PM < gr. *δέμος* „popor” + *σθένος* „forță, putere”; v. și **Dementi**, **Demi**, **Demosten**, **Demu**, **Dima**, **Dimaca**, **Dimacă**, **Dimache**, **Dimadi**, **Dimancea**, **Dimlu**, **Dimoală**, **Dimov**, **Dimu**, **Dimusteni**, **Djima**, **Duma**.
- Denísa**, PF < de la gr. *Διώνυσος* „divinitate a vegetației”, la romani *Bacchus*.
- Derdéna**, NF < gr. *Derdene(s)*; v. **Dardac**, **Derdene**.
- Despína**, PF, NF < gr. *δεσπότης* „stăpân, suveran, domnitor”, „prelat”, „nume dat patriarhului de Constantinopol”; v. și **Despa**, **Pepa**.
- Diamandí**, NF < gr. *Diamandi(s)*, gr. *διαμάντι* „diamant”.
- Díchi**, NF < arm. *dichi* „dreptate”, gr. *δίκιο*.
- Didína**, PF < et. nes., PM gr. *Δίδυμος* „geamăn”, prenume arhaic de origine greco-macedoneană.
- Diftéria**, PF < gr. *Δεφτέρα* „luni” sau gr. *δεύτερος* „al doilea, secund”.
- Díma**, PM, Sn, NF < de la PM *Demostene* sau PM *Dumitru*, sl. *Dima*, gr. *Dimas*; v. **Demostene** și **Dumitru**.
- Dionísie**, PM < nume de zeu gr. *Διώνυσος*, lat. *Bachus*, gr. *διδουσ του οινου* „cel care dă vinul” (etimologie propusă de Platon), fiind considerat de origine tracă *Dios* „nume al cerului și al luminii” + *nys* „fiu” „fiul lui Zeus”; v. și **Denușu**, **Deonisie**, **Dinuș**, **Nișu**.
- Dispóti**, PR < arm. *Dispoti* „arhieru”, gr. *despotis* „stăpân, suveran, domnitor, despot, tiran”.
- Djíma**, Sn, v. **Demostene** și **Dumitru**.
- Dóxia**, PF < gr. *δόξα* „glorie, slavă”.

Dragomír, NF < rom. *drag*, sl. *драг* „scump, iubit”+ sl. *мир* „pace”, „armonie”, „înțelegere” sau „lume”, *mer-*, gr. *μορος-*, celtică *maros*, gotică *mar* „preamărit, lăudat”, rom. *a mări, a mărturisi* sau indo-european *mer, mor, mar* „bărbat, tânăr/femeie, tânără”.

Drósa, PM < de la PM rom. *Andronic*, gr. *ἀνδρας* „bărbat, brav, viteaz” + *νίκη* „victorie, izbândă”, aceeași temă ca PM *Andrei*; v. și *Andrei, Dosi, Drosiu, Drosin, Drosiu*.

Dúca, NF < arm. *duc, dușu* gr. *δοῦκα* „duce”, lat. *dux, ducis* „conducător, duce, domn, suveran”; v. și *Ducea*.

Dumítru, PM, NF < nume gr. *Δεμέτριος* (sec. IV î.Hr.), de la zeița *δε, δα* nume preelenic al Pământului *γα, γε, Γαία, Geea* personificare a Pământului ca element primordial, izvor a tot ce există, *μητερ* „mamă” „pământul mamă”, divinitate a vegetației și a fertilității pământului, ocrotitoare a ogoarelor și a căsătoriei, cărora le dăruiește rodnicie, *Bit, Bitar, Bitarac, Bitaracu, Biti, Bitu, Biți, Bițili, Bițu, Calamitru, Caradima, Caradumitru, Caramatrac, Caramiciu, Caramita, Caramitra, Caramitru, Carapit, Carapiti, Carapiș, Ceamita, Ceamitru, Ciamita, Ciamitru, Ciocimita, Colimitra, Cuciumita, Cumita, Cumitu, Dalametra, Dalamitra, Demetriu, Dima, Dimaca, Dimacă, Dimache, Dimadi, Dimancea, Dimar, Dimareli, Dimcea, Dimi, Dimitar, Dimitrachi, Dimitrenca, Dimitri, Dimitrie, Dimitris, Dimitrula, Dimlu, Dimoală, Dimov, Dimu, Djima, Drula, Drulea, Drușiu, Duma, Dumar, Dumi, Dumitra,*

Dumitrache, Dumitrachi, Dumitracu, Dumitrașcu, Dumitrescu, Dumitrian, Dumitrica, Dumitriu, Dumitruș, Dușu, Dzima, Mătu, Mătușiu, Metta, Metu, Metușiu, Micea, Micu, Mita, Mitacu, Mitel, Mitu, Mitica, Mitică, Miticuță, Mitra, Mitraca, Mitracu, Mitranca, Mitrea, Mitrenca, Mitrenga, Mitri, Mitriți, Mitru, Mitrus, Mitruș, Mitrușiu, Mitrușlu, Mitru, Mitruț, Mitu, Mița, Mițescu, Nicea, Papadima, Papanima, Pitea, Piti, Pitu, Pituea, Pitulea, Reli, Taca, Tacă, Tache, Tachi, Tacu, Tahu, Tarac, Taraca, Tarachia, Tasu, Tashcu, Tașcu Tica, Tocea, Triț, Triță, Trula, Truși, Trușiu, Truț, Tusea, Tusi, Tusu, Tușă, Tuși, Tușia, Tușiu, Tușlu, Tușu, Țili, Vlahometra. Dúșa, PF, NF < arm. *duc, dușu* gr. *δοῦκα* „duce”, lat. *dux, ducis* „conducător, duce, domn, suveran” sau formă derivată de la PM *Tușu*; v. *Dumitru* și *Dusa, Dusu, Dușu*.

Ecaterína, PF < et. nes., fie egpt. „coroană”, fie numele grecesc al zeiței subpământene *Hekate*, fie gr. *καθαρός* „curat, nepătat, nepângărit”, *Cata, Catalina, Catea, Cateluș, Caterina, Cateriu, Cati, Caticu, Catita, Catița, Catuta, Catuța, Cațicu, Cătă, Cătălina, Kata, Katerina*.

Económu, NF < gr. *οικνóμος* „econom, administrator”, „călugăr care administrează veniturile unei mănăstiri”.

Eftíme, PM, NF < nume gr. *Ευθύμιος*, neologism *eutimie* „liniște sufletească”, gr. *ευ* „gr. *ευ* „bun, de bună calitate, frumos” + *θύμος* „fire, temperament, spirit”; v. și *Cim, Cima, Cimalica, Cimlu,*

- Cimu, Ciomu, Eftimia, Eftimiu, Eftimescu, Eftimie, Fimea, Fimiu, Fimniu, Himniu, Thimia** [θimia], **Thimniu** [θimñiu].
- Eftóde**, NF < PM rom. *Iftode* < gr. *Μεθοδίου*; v. *Metodie*.
- Eleférie**, PM < gr. *ελευθερία* „libertate, independență”, „naștere, facere”, *Ελευθέριος* „darnic, generos”, obișnuit supranume al lui Zeus, atestat de Pindar, sensul creștin *ελεύθερος* „liber”; v. și *Elefteria, Lefter, Lefterie, Lifteria, Lifterii*.
- Eléna**, PF < nume grecesc, *Helena* cauza războiului troian, et. nes., gr. *ήλιος* „soare”, *ηλάνε* „torță, făclie”, *Helena* probabil veche divinitate a luminii; v. și *Eli, Ileana, Leancă, Lena, Lenca, Lencea, Lenciu, Lengiu, Leni, Lenu, Lenuș, Lenuța, Lili, Nuța, Nuți. Emil*, PM < nume gentilic roman, *Aemilia* cea mai veche gintă patriciană, et. nes., *aemulus* „emul, rival”, gr. *αιμυλιος* „duios, blând”; v. și *Emilia*.
- Epaminónda**, PM < gr. *Ἐπαμεινώνδας*, general antic grec din Teba (sec. V î.Hr.).
- Ermióni**, PF < germ. *Irmin* numele zeului germanic al forței, gr. *Hermes*, Sfântul Mucenic Ermie – 31 iunie.
- Eudóxia**, PF < gr. *ευ* „bine, bun, frumos” + *δόξα* „glorie, slavă”.
- Eugén**, PM < gr. *ευ* „gr. *ευ* „bun, de bună calitate, frumos” + *γεννώ* „a naște, a zămislî”, gr. *ευγένεια* „noblețe, politețe, bună cuviință”, *ευγενής* „nobil, politicos, aristocrat”; v. și *Eugenia, Eugeniu, Evghenia*.
- Eutérpi**, PF < gr. *ευ* „bine, bun, frumos” + *τέρπω* „a se delecta, a se desfăta”, „bună desfătare”.
- Eváche**, NF < *Eva* „mamă a celor vii”; v. *Evangelia*.
- Evanghélia**, PF < gr. *εύ* „bun, bine, bună, de bună calitate, frumos” + *άγγελος* „vestitor, mesager, crainic, sol, înger” = „Vestea cea Bună”, *εναγγελισμός* „Buna-Vestire”, arm. *Vanghelizmolu*; v. și *Evache, Evangelos, Evangelia, Hagi, Vanghea, Vanghel, Vanghele, Vangheli, Vanghelică, Vanghelicescu, Vangheli, Vanghelina, Vanghelita, Vanghelița, Vanghi, Vanghia, Vanghilach, Vanghilachi, Vanghiluș, Vanghiu*.
- Evántia**, PF < gr. *ευ* „bine, bun, frumos” + *αντίο* „la revedere, rămas bun”; v. și *Ivantia*.
- Evdóchia**, PF < gr. *ευ* „bine, bun, frumos” + *δοκεω* „a crede, a părea” = fig. „bunăvoință”, *ευδοκιμώ* „a prospera, a reuși”, *ευδόκιμος* „lăudabil, eficient”.
- Everdíchia**, PF < et. nes., probabil compus al lui gr. *ευ* „bine, bun, frumos”.
- Evéta**, PF < et. nes., gr. *ευ* „bine, bun, frumos” + probabil *έτος* „an”.
- Evropídi**, PM < gr. *ευ* „gr. *ευ* „bun, de bună calitate, frumos” + *ροπή* „înclinare, aplecare, tendință”.
- Exárho**, NF < rom. *exarh* „comandant al unei unități de cavalerie în armata otomană”, „guvernator bizantin”, „funcție bisericească, însărcinat cu controlul mănăstirilor”, gr. *εξαρχός*; v. și *Esarcu, Exarhu*.
- Exárhu**, NF, v. *Exarho*.
- Fána**, PF, NF < et. nes., probabil PM *Fanurie* < gr. *φανός* „lampă, lumină”, *φανάρι* „felinar” sau de la PF *Ștefana* < PM *Ștefan* sau PF rom. *Teofana* < gr. *Θεοφανια* „Arătarea Domnului, Boboteaza”; v. *Ștefan*.
- Farmáche**, NF < arm. *fârmac* „otravă”, gr. *φαρμάκι* „otravă, venin, amărăciune”, *φάρμακο* „medicament, leac, doctorie,

- remediu”, v. și **Farmachi**.
- Farmazón**, Sn, NF < rom. *farmazon* „vrăjitor”, fig. „om șiret, viclean”, gr. *φαρμασόνοος* „sacrilegiu”; v. și **Farmason**.
- Fíla**, PF, PM, NF < et. nes., de la o formă neidentificată, probabil gr. *φιλώ* „a îmbrățișa, a săruta”, *φιλον* „iubit”, „iubit de Dumnezeu”.
- Filionéscu**, NF < comps din gr. *φιλώ* „a îmbrățișa, a săruta”, *φιλον* „iubit”, „iubit de ceva” + NF *Ionescu*; v. **Ion**.
- Fílip**, PM, NF < nume grecesc, sărbătoare populară în mediile păstorești, *Filipi* sau *Pilipi*, săvârșită de 2 ori pe an toamna și iarna; gr. *φίλος* „prieten, amic, iubitor” + *ιππός* „cal” = „iubit de cai”, v. și **Fulea**.
- Fíliu**, NF < gr. *φιλώ* „a îmbrățișa, a săruta”, *φιλον* „iubit”.
- Filoftéia**, PF < gr. *φιλώ* „a îmbrățișa, a săruta”, *φιλον* „iubit” + *Θεός* „Dumnezeu” = „Iubit de Dumnezeu”. **Filomél**, PM < nume grecesc atestat de Platon *Filomela*, *Finomena* gr. gr. *φίλος* „prieten, amic, iubitor” + *μελος* „cântec, melodie” = „iubit de cântec” sau *μενος* „pasiune, zel, puterea vieții” = „iubit de viață”.
- Filóta**, PM < *Filotei*, *Filothei* gr. *φίλος* „prieten, amic, iubitor” + *Θεός* „Dumnezeu” = „iubit de Dumnezeu, prietenul lui Dumnezeu”; v. și **Filoti**.
- Fiscáli**, NF < et. nes., rom. *fisc*, lat. *fiscus*, it. *fisco* sau gr. *φίσκα* „plin, peste măsură, până la refuz”.
- Fóta**, PM, NF < gr. *φως*, *φωτός* „lumină”, arm. *Ta Fota*, *Fotili* numele popular al Bobotezei, Epifania, Dumnezeiasca Arătare „iluminare”, gr. *τα Φοτα* „Luminile”, „Arătare”, „Iluminare”, **Fati**, **Fațe**, **Fați**, **Fiti**, **Fotea**, **Foti**, **Fotiu**, **Foto**, **Fotti**, **Fotu**.
- Frosténe**, NF < et. nes., PF *Frosa*, *Eufrosina* < gr. *εὐ* „bine, bun, de calitate, sănătos, frumos, arătos” + *φρόνηση* „înțelepciune, cumpătare, ponderație”; **Froștere**, probabil chiar și **Fraștenli**.
- Garofil**, NF < et. nes., compus din *Garo* < formă derivată PM *Gore*, *Grigore* + gr. *φίλος* „prieten, amic, iubitor” sau arm. *garofil* „calomfir”, „plantă erbacee, perenă, aromatică”, v. **Garafil**, **Garonfil**, **Garovil**.
- Gavrízi**, Sn, NF < NF gr. *Gavridis*; v. **Gavriz**.
- Gălimáni**, NF < et. nes., compus din partciula gr. *καλή* „bun, bună” + *-man*;
- Ghenáca**, NF < et. nes., gr. *γεννώ* „a naște”, *γένος* „neam, seminție, origine”, *γένεια* „barbă”, *γενάτος* „bărbos”.
- Gheórghe**, PM, NF < nume grecesc atestat de Platon, gr. *γεωργός* „plugar, agricultor, țăran, lucrător al pământului”; v. și **Agache**, **Agachi**, **Banciori**, **Bangheorghe**, **Banghiore**, **Banghiori**, **Banghioru**, **Borghi**, **Caragheorghe**, **Caragicu**, **Caragioga**, **Caragiu**, **Caraiogu**, **Caraiorgu**, **Cica**, **Cicani**, **Cicu**, **Ciocea**, **Ciocia**, **Ciocii**, **Ciocimita**, **Ergoveanu**, **Gaca**, **Gace**, **Gache**, **Gachi** [*γachi*], **Gaci**, **Gaciu**, **Gaga**, **Gagiulu**, **Geagiu**, **Geoga**, **Geogea**, **Geogi**, **George**, **Georgeta**, **Goga**, **Georgi**, **Georgiana**, **Georgica**, **Georgică**, **Geta**, **Gheaciu**, **Gheoghea**, **Gheonci**, **Gheorghia**, **Gheorghita**, **Gheorghita**, **Gheorghită**, **Gheorghiu**, **Gherghina**, **Gherghita**,

- Ghergușiu, Ghioghi, Ghiora, Ghiorghe, Ghiorgh, Ghita, Ghița, Ghiță, Ghiți, Ghițu, Ghiurghia, Ghiuri, Giagiu, Gica, Gicanlu, Gică, Gici, Gicu, Giga, Gigel, Gigi, Gigianilor, Gigica, Gagică, Gioca, Gioga, Giogea, Giogi, Giogiu, Gioravela, Giorgi, Giti, Gitti, Giugica, Giugică, Giugiuleanu, Giugiumică, Giuiumica, Giurgică, Goagă, Goce, Gocea, Goci, Gociu, Goclu, Godi, Goga, Gogea, Gogis, Gogiu, Gogu [γογυ], Goguțlu, Goliu, Goța, Goțe, Goțlu, Goțu, Gugulea, Guguleană, Gula[γυλα], Guli [γυλι], Gurgică, Gusu, Gușu, Gușiu, Guță, Hula, Huleani, Hulem, Hulene, Huleni, Huleva, Iaga, Ioga, Iogu, Iorga, Iorgali, Iorganda, Iorgoneavu, Iorgu, Iorgula, Iori [iɔr̄i], Irgos, Irgosu, Irguș, Iuga, Iula, Iurgachi [iurɣachi], Iurganda, Iurghia [iurɣia], Iurgula [iurɣula], Iurgușcul, Iuruc, Joca, Joga, Joja, Jorganda, Juca, Juguleană, Juguleanu, Juja, Jujea, Jurca, Jurcali, Jurcă, Jurgali, Muzigache, Yioryi, Zoga, Zoghi.**
- Gheracósta**, NF < compus din *Ghera* – formă derivată de la gr. *κυρ* „domn, jupân” + PM *Costa*; v. *Constantin*.
- Gheráse**, PM, NF < *Gherasim*, gr. *γηράζω* „a îmbătrâni”, *γηρασις* „cinste, onoare” = respectabil, onorabil; v. și *Gherasi*.
- Ghíu**, PR < NF *Ghia* < arm. *αγίϋ*, gr. *άγιος* „sfânt”, v. și *Ghiubeu, Ghiul, Ghiulamila, Ghiunicu*.
- Gramáticu**, NF < arm. *grâmáticu* „secretar sau scriitor într-o cancelarie domnească”, gr. *γραμματικός*; v. și *Gramatic, Grămăticu*.
- Grámci**, NF < formă derivată de la gr. *γράμμα* „literă, slovă”, „scrisoare”; **Graméni**, NF < gr. *γράμμα* „literă, slovă”, „scrisoare”; v. și **Gramen, Gramene**.
- Grámoste**, NF < localitate în Grecia locuită de aromâni *Gramostea, Gramos*;
- Gráva**, NF < et. nes, probabil gr. *γράφω* „a scrie”, „a înscrie, a înregistra”.
- Grigórie**, PM < gr. *γρήγορος* „iute, rapid”, gr. postclasică *γρηγορέω* „sunt complet treaz”, *εγρήγορα* „m-am trezit, veghez”; **Gare, Gari, Garie, Gore, Gori, Grigor, Grigore, Grigori**.
- Gríva**, NF < et. nes., gr. *γρίβας* „sur”.
- Irína**, PF < nume gr. *Ειρήνη, Ηριναα, ειρήνη* „pace”.
- Karanfilóski**, NF < compus din tc. *kara* „negru”, despre oameni „brunet, oacheș” + gr. *φίλος* „prieten, amic, iubitor” sau arm. *garofil* „calomfir”, „plantă erbacee, perenă, aromatică”.
- Lála**, NF < gr., bg. *Lala* sau arm. *lali* „unchi”, v. și *Lalea, Lalu*.
- Lálea**, NF < et. nes., probabil arm. *lali* „unchi”, rom. *lalea* sau gr. *λαλιά* „vorbi, grai”, „voce, glas”, v. *Lala*.
- Leólea**, NF < gr. *Liuli(s)*, et. nes., probabil gr. *λαλιά* „vorbi, grai”, „voce, glas” din *λαλώ* „a vorbi, a grăi”; v. și *Leolu*.
- Leonída**, PM < nume grecesc, spartan (sec. V î.Hr.) *Λέωνιδας, λέων* „leu” + suf. *-ιδας*; v. și *Leonid, Liunida [liunida], Leonte*.
- Levénte**, NF < tc. *levant, levend* „marinar turc, în Imperiul Otoman, originar din Levant”, ca adj. rom. *levant* „amabil, atent, darnic, galant, gentil”, gr. *λεβέντις*; v. și *Levende, Levendi, Leventi*.
- Libána**, NF < et. nes., „originară din Libia” sau gr. *λιβάνι* „tămâie”.
- Lidía**, PF < gr. *Λυδία*, atestat de Sofocle,

- exprima apartenența etnică, din Lydia, mic stat în vestul Asiei Mici; v. și **Lidiea**.
- Lipára**, NF < gr. λιπαρός „unsuros, gras”; v. și **Lipară**.
- Lúta**, NF < gr. *Lutas*.
- Macárie**, PM < gr. μακρίος „fericit”, v. și **Maca**.
- Manéca**, NF < gr. *Maneka(s)*; v. **Emanuel**.
- Mánțu**, NF < gr. *Mantzú, Măniț, Manole*; v. **Emanuel**.
- Martalógu**, NF < tc. *martoloz* „marinar creștin”, „soldat creștin în slujba sultanului”, „grănicer”, gr. μαρτωλός.
- Mavrocápa**, NF < gr. μαύρο „negru” + κάπα „manta cu glugă, pelerină, capă”.
- Mavrodín**, NF < compus din gr. μαύρο „negru” + *-din* et. nec.
- Méga**, NF < gr. μέγας „mare, faimos, celebru”; v. și **Mechi Meghea**.
- Melanía**, PF < gr. Μελάνε, μελανός „negriu, vânăt, învinețit”, din aceeași familie cu *melancolie*; v. și **Mela**.
- Metódie**, PM < gr. Μεθοδίου, μέθοδος „căutare, cercetare, metodă”, „cel ce-și pune întrebări”, „cel ce caută răspunsuri”.
- Mezát**, NF < gr. μάζα „aluat, cocă”, „masă” sau tc. *mezat* „a scoate la licitație (publică)”; v. și **Mazat**.
- Mína**, PM, NF < gr. μένας „lună” sau μηνώ „a anunța, a rosti”; v. și **Caramina, Minea, Minovici**.
- Mírcea**, PM < *mir* - sl. мир „pace”, „armonie”, „înțelegere” sau „lume”, *mer-*, gr. μορος-, celtică *maros*, gotică *mar* „preamărit, lăudat”, rom. *a mări, a mărturisi* sau indo-european *mer, mor, mar* „bărbat, tânăr/femeie, tânără”; v. și **Mirciu, Mirela, Mirșavela**.
- Mirón**, PM, NF < gr. μύρο „mir, parfum, esență”.
- Místu**, PM < arm. *misto* „salariu”, gr. μισθός.
- Móca**, Sn < rom. *moacă*, gr. *Moka(s)*.
- Móna**, PF < et. nes. *Monna* cu valoare de cognomen, gr. μοναχός „monah, pustnic, singur, solitar”, μόνος „singur”, μονός „simplu, impar, fără soț”; fie goticul *munan* „a gândi, a crede”, *muns* „gândire”, germ. *minne* „dragoste”, engl. *mind* „amintire, gând”; fie irlandez *muadh* „nobilă” sau de la *Simona*; v. **Simeon**.
- Naceádis**, NF < gr. *Naceadis*, v. **Naca, Nacea, Atanase**.
- Naciádis**, NF < NF gr. *Naciadi(s)*; v. **Atanase**.
- Nícea**, PM < et. nes., prenumele este considerat ca hip. de la mai multe forme de bază: *Dumitru, Ion, Atanase, Nicolae*, probabil Niceea localitatea în care s-a ținut primul Sinod Ecumenic (325 d.Hr.), cel mai probabil formă provenită prin pronunția derivată, de influență slavă, a vb. din greaca veche νικάω „a învinge”, imperativ *νίκα*, înrudit cu *Nicolae*, dacă nu chiar provine de la acesta.
- Niceádis**, NF < gr. *Niceadis*, v. **Naceadis, Nicea**.
- Nicoláe**, PM, NF < nume gr. (sec. V î.Hr.), menționat de Tucidide, vb. νικώ „a învinge a birui” + λαός „popor” „victoria poporului”, fig. „biruința simplității, a blândeții”, v. și **Cacea, Calcearu, Caranicola, Caranicu, Cholachi, Cluș, Clușcana, Cola, Colamari, Colcea, Colcearu, Colci, Colciu, Colea, Coleanchilor, Coli, Colimitra, Coliu, Coloi, Culachi, Culcearu, Culea, Culeafa, Culet, Culetu, Culețu, Culi, Culică, Culicea, Culiciu, Culificiu,**

- Culina, Culișani, Culita, Culița, Culiță, Culus, Culusi, Culuș, Culuși, Culușiu, Culușlu, Culușu, Cusa, Cusea, Cusu, Cușa, Cușlu, Cușu, Leța, Lețu, Liță, Lițu, Luș, Lușiu, Lușlu, Nae, Neculae, Neculai, Nicea, Nicala, Nicioală, Niciola, Niciu, Nicoalae, Nicoale, Nicola, Nicolachi, Nicolaie, Nicolau, Nicolescu, Nicoleta, Nicone, Nicos, Nicu, Nicula, Niculachi, Niculae, Niculai, Niculaie, Niculescu, Niculicea, Niculina, Nicunau, Nicușor, Nicuță, Niki, Nikola, Nikolovska, Nina, Nlae, Papacocea, Papanicolae.*
- Olímpia**, PF < gr. *Ολυμπος* munte în Tesalia, lăcașul zeilor atenieni, gr. *λάμπω* „a străluci, a sclipi, a lumina”, soția lui Filip al II-lea, mama lui Alexandru Macedon; v. și *Limbiada* [*limbiada*], *Limbeađi* [*limbeađi*], *Limbeada, Olipia, Pia.*
- Palicári**, NF < gr. *παλικάρι* „tânăr, voinic, flăcău”.
- Palicária**, NF < gr. *παλικαριά* „vitejie, voinicie”.
- Paligóra**, NF < compus din gr. *πάλη* „luptă, bătălie” + *αγορά* „piață, bazar, târg”.
- Palládi**, NF < PM rom. *Paladie* gr. *πάλλας, πάλλαδος* supranume al Atenei, Palas Atena, mai frecvent în perioada creștină.
- Panaíot**, PM < gr. *παν* „tot, toată lumea” + *άγιος* „sfânt”, *Παναγιωτης* formula de adresare pentru patriarhul Constantinopolului „preasfânt”, *Παναγια* „Atotsfânta”, supranume al Maicii Domnului, „PreaSfânta”; v. și *Baneote, Baniota, Banioti, Baniote, Bnioti, Iona, Iota, Ioti, Iotta, Iotzu, Panaghia* [*panaghia*], *Ghighioti, Pana, Panaghioti* [*panaghioti*], *Panaia, Panaioti, Panaiotis,*
- Panait.*
- Panazéga**, NF < et. nes., compus din gr. *παν* „tot, toată lumea” + PM *Zega*; v. *Zicu.*
- Pandéle**, PM < gr. *παν* „tot, toată lumea” + *δουλεία* „închinare”, „toată închinarea”; v. și *Pandeli, Pandia, Pandu.*
- Paníca**, NF < gr. *πανί* „pânză, velă, cârpă”, *πανικά* „lenjerie, pânzeturi” sau srb. *panica* „blid, strachină”; v. și *Panita, Panița.*
- Paníscu**, NF < et. nes., gr. *πανίσχυρος* „atotputernic”.
- Páno**, PM < gr. *παν* „tot, toată lumea”; v. și *Panoska, Panovska.*
- Pánta**, NF < gr. *πάντα* „mereu, totdeauna, oricând” sau greșeală de grafie de la *Panța*; v. și *Pantazi, Panța.*
- Pantázi**, NF < NF gr. *Pantazis.*
- Panța**, NF < NF gr. *Pantsa.*
- Pápa**, PM, NF > gr. *παπάς* „preot”, *πάππος* „bunic, moșneag” formulă de respect; v. și *Paapa, Paraatanasi, Paracios, Paraciu, Papacocea, Paraconstantin, Paracostea, Paracu, Papadima, Paragheorghe, Paragogu, Parahagi, Paraianache, Paraiani, Papalu, Paramanci, Parapan, Parapanace, Papanicolae, Paranima, Papari, Papasima, Papastere, Papasteri, Papatrian, Papazarcada, Papazi, Papazica, Papazicu, Papazisu, Papazu, Pâpălu, Papinian, Păracu.*
- Papándi**, NF < gr. *Papandis*, v. *Papa.*
- Papatrián**, NF < gr. *πατήρ, πατρός* „tată” *Patri* cu suf. *-an*, v. *Papa.*
- Paraschíva**, PF < creație a onomasticii creștine, s. gr. *Παρασκευή* „vineri”, „preparare, pregătire”, vb. *παρασκευάζω* „a (se) pregăti, a (se) prepara”, termenul desemna vinerea, înaintea Sabatului, *παρα* „în afară, pe lângă, de-a lungul” +

- σκεύος „instrument, sculă, unealtă”;
- París**, PM, NF < nume gr., atestat din vremea războiului troian, fiul regelui Priam al Troiei, cel care o fură pe Elena, soția lui Menelau, regele Spartei; v. și *Parisancu*.
- Parpápoi**, NF < gr. *Parpa*.
- Partála**, NF < greșeală de grafie de *Partala*, v. *Partala*.
- Partéca**, NF < et. nes., arm. *parte* + - *ca*, PM *Partemie*, angr. de la gr. *πατήρ*, *πατρός* „tată”, *πατρίς* „patrie”, *πάτρια* „obiceiuri”.
- Patéra**, NF < arm. *patera* „tată”, gr. *πατήρ*, *πατρός* „tată”.
- Páța**, NF < gr. *Patsa*; v. și *Pață*.
- Pațác**, NF < gr. *Patsakos*.
- Pazáre**, NF < arm. *pázare* „târg”, „târguială, cumpărături”, gr. *παζάρι* „târg, piață”, „tocmeală, negociere”; v. și *Pazare*, *Pazu*.
- Pépa**, PF < et. nes., formă de la *Penelopa*, nume gr. atestat de Homer (sec. VIII î.Hr.) în *Odissea*, „cea care face (sau desface) pânza (țesătură)”; v. *Despina*.
- Perícle**, PM < nume gr. (sec. V î.Hr.) *περί* „în jur” + *κλέος* „glorie, celebritate”; v. și *Biricli*, *Piracli*.
- Pétre**, PM, NF < creație a onomasticii creștine, de la armaicul *kefa* „piatră, rocă, stâncă”, sinonim cu gr. *πέτρα*; v. și *Carapetre*, *Patrascu*, *Petra*, *Petrache*, *Petrachi*, *Petrasanda*, *Petrea*, *Petrescu*, *Petri*, *Petrică*, *Petru*, *Petruha*, *Petruș*, *Pitrachi*, *Pitruș*.
- Péțu**, NF < bg. *Petso*, gr. *Petso(s)*, et. nes., arm. *pețumă* „talpă la pingele”, *pițusescu* „a pingelui, a pune pingele”, *pițisit* „pingeluit”; v. *Haralambie*.
- Pícu**, NF < gr. *Piku*, *Pikos*.
- Píha**, PF, NF < gr. *πήχη* „cot, ștachetă”, termen folosit la jocurile antice.
- Plastíra**, NF < et. nes., arm. *plastur* „plasture”, gr. *μπλάστρι*.
- Polihróń**, PM < gr. *πολύς* „mult, foarte, mare, lung” + *χρόνος* „timp, epocă”; v. și *Fronea*, *Hronciu*, *Hroni*, *Polehra*, *Polifron*, *Polifroni*, *Polihroniu*.
- Polihróńiu**, PM, v. *Polihron*.
- Polixénia**, PF < nume gr., atestat de Homer (sec. VIII î.Hr.) în *Iliada* sau de Euripide în *Hecuba* și *Troienele*, gr. *πολύ* „mult, foarte, mulți” + *ξένος* „străin”, fig. „oaspete”.
- Prínca**, Sn < NF gr. *Prinkos*.
- Própa**, NF < gr. *προπάπος* „străbun”; v. și *Propoiu*, *Propou*.
- Saramáńdu**, NF < gr. *Saramandu*.
- Sebastián**, PM < nume lat. din perioada imperială, sinonim cu *Augustus*, gr. *σεβαστός* „respectat, stimat, venerat”.
- Simíti**, NF < gr. *Simitis*.
- Sírma**, PF, NF < et. nes., arm. *sirmă* „mătase”, fie gr. *σύρμα* „sârmă”, *συρμός* „modă”; fie *Sirmium* vechi oraș ilir, cucerit de romani în sec. I î.Hr., actualul *Sremska Mitrovica* în Voivodina, Serbia; v. și *Sîrmă*, *Țima*.
- Socráte**, PM < gr. *σώζω* „a (se) salva, a (se) scăpa” + *κράτος* „putere, forță” = „a fi salvat prin forță proprie”, fig. „forța spiritului”.
- Sófia**, **Sofía**, PF < gr. *Σοφία* „zeița înțelepciunii”, *σοφία* „înțelepciune, erudiție”; v. și *Sofa*, *Sofica*.
- Sofrón**, PM < et. nes., fie ebr. *Zephania*, *Țefania* „învăluit, acoperit, ascuns”, „Domnul tainelor, al misterelor”, „Cel pe care Domnul îl acoperă, îl apără, îl ocrotește”, fie gr. *σωφρονίζω* „a îndrepta, a corija”, subst. „înțelept, cu mintea sănătoasă”; v. și *Sofrone*, *Sofronie*.

Sotír, PM, NF < gr. σωτήρ „Salvator, Mântuitor”; v. și **Sutir**, **Sutiri**.
Spiridón, PM, NF < gr. σπυρί, -ιδος „grăunte, bob”, „coșuleț, cu pâine”; v. și **Spirea**, **Spiru**.
Stáhi, NF < nume creștin *Stahie*, *Eustatie*, unul dintre cei 70 de apostoli ai Mântuitorului, gr. ευ+στάχως „bun” + „spic de grâu”.
Stáma, NF < et. nes., arm. *stamnă* „oală”, gr. στάμνα „ulcior”; v. și **Stamani**, **Stamanica**.
Stamáta, NF < gr. σταματώ „a stăvili, a opri”.
Stávre, PM < gr. σταυρός „cruce”; v. și **Stavri**, **Stavrosiru**, **Stavrositu**, **Stavru**.
Stelián, PM < la arm. de la *Stere*, dar etimologic avem *Stelian* < gr. στυλος „stâlp, coloaană”, „sfînți deveniți stâlpnici”; v. și **Steli**, **Steliana**, **Teli**.
Stére, PM, NF < gr. στερεά „uscăt, pământ, țărâm”, fig. „cel ce ajunge la liman, cel ce scoate la liman, limanul dreptății”, στερεός „solid, dur, tare, rezistent, trainic, durabil, temeinic, serios”; v. și **Carastere**, **Goce**, **Gocea**, **Goci**, **Gociu**, **Goli**, **Guci**, **Gulă**, **Gulea**, **Guleama**, **Gulema**, **Guli**, **Guliota**, **Guliot**, **Guliot**, **Gulițu**, **Guliu**, **Ianca**, **Papastere**, **Papasteri**, **Stelian**, **Stelica**, **Stelică**, **Stelu**, **Stercu**, **Stelica**, **Stelică**, **Stelu**, **Sterea**, **Sterescu**, **Sterghe**, **Sterghi**, **Sterghie**, **Sterghinli**, **Sterghiola**, **Sterghiu**, **Stergiuli**, **Stergie**, **Sterguli**, **Steri**, **Steria**, **Sterian**, **Steriana**, **Sterianca**, **Sterianco**, **Sterica**, **Sterică**, **Sterie**, **Steriescu**, **Sterghiu**, **Steriu**, **Sterius**, **Steriuș**, **Sterjov**, **Steru**, **Steruș**, **Steșcu**, **Stila**, **Stilu**, **Strighiana**, **Tea**, **Tecea**, **Tecucu**, **Tega**, **Tegea**, **Tegia**, **Tegu**, **Teguci**, **Teguciu**, **Teguiani**, **Tegula**, **Tegulă**, **Tegulea**, **Teguli**, **Teguliu**,

Tegușiu, **Teia**, **Teicu**, **Teja**, **Tejani**, **Telea**, **Teo**, **Teșă**, **Teșcu**, **Teu**, **Teulu**, **Tigușă**[*tiyușă*], **Tila**, **Tili**, **Tilica**, **Tilică**, **Tiuliclu**, **Tecu**, **Uciu**.

Ștefán, PM, NF < nume gr. στεφάνι „coroană, cunună”; v. și **Fana**, **Fane**, **Fani**, **Stefan**, **Stefana**, **Stefania**, **Stefi**, **Stefu**, **Stepa**, **Stevo**, **Ștefana**, **Ștefania**, **Ștefănescu**, **Ștefu**, **Tefa la fârșirofî**, **Vane**.

Talavúti, NF < NF gr. *Talavuti*(s).

Temistócle, PM < nume gr. (sec. VI î.Hr.), *Themis* zeița dreptății, *θέμις* „justiție, legal” + *κλέος* „glorie”; v. și **Temistocli**.

Teódor, PM < prenume compus gr. Θεός „Dumnezeu” + δώρον, -ο, -ος „dar”; v. și **Dona**, **Donca**, **Dora**, **Dorina**, **Teo**, **Todur** [*thodur*], **Tudur**, **Tuduria**, **Toader**, **Tode**, **Todeanilor** [*todeańilor*], **Todi**, **Todică**, **Tudor**, **Tudorachi**, **Tudea**, **Teodorn**, **Tudora**, **Tudorița**.

Tóca, NF < bg. *Toka* sau gr. *Toka*(s).

Trifón, PM < gr. τρία „trei” + φωνή „glas, voce”, „întreită cântare” – la Heruvic; v. și **Trifan**.

Trípcea, NF < gr. *Tripas*.

Țíțu, NF < gr. *Tsitsa*(s).

Țómu, NF < et. nes., gr. *Tsomo*(s) sau formă derivată de la *Ciomu*; v. **Ciomu**.

Uranía, PF < gr. ουρανός „cer”; v. și **Orania**, **Urana**, **Uranica**.

Vanghéle, PM, NF < arm. *Vanghelizmo*, gr. εὐ „bun, bună” + ἄγγελος „vestitor, mesager”, *εὐαγγελισμός* „Buna-Vestire”; v. **Evanghelia**.

Vánu, NF < NF gr. *Vamvo*(s).

Varsáni, NF < gr. *Varsanis*.

Vasíle, PM, NF < gr. βασιλεία „regalitate, domnie”, „regat, împărăție”, în antichitate *basileul* era conducătorul ginții sau al tribului, apoi „suveranul, împăratul”; v. și **Chervasitu**, **Chirvasitu**, **Chirvășitu**, **Chirvisitu**, **Lachi**,

Lachina, Sile, Sili, Țicu, Țili, Vasa, Vascu, Vasi, Vasil, Vasila, Vasilac, Vasilachi, Vasilas, Vasili, Vasilica, Vasilică, Vasilichia, Vasiliki, Vasu, Vașcu.

Vélo, NF < bg. *Velo*, gr. *Vellas*.

Verónica, PF < et. nes., fie de la lat. *vera* „adevărată, reală” + gr. *εικόν* „asemănare, imagine, similitudine, icoană”, fie *Berenike* gr. *Βερενίκη*, formă derivată probabil de la *Φερενίκη* < *φέρω* „a purta” + *νίκη* „victorie”.

Violéta, PF < nume de persoană lat. *Viola*, corespondent gr. *ion*, forma veche *vion*, similitudinea cu numele de flori a susținut răspândirea acestor forme; v. și *Vioara, Viola, Viorel, Viorica*.

Vóutcaris, Sn < et. nes., forma gr. de la *Butcaru*; v. *Butcaru*.

Xantípa, PM < nume antic, Irod Antipa, gr. *Αντιπάτρος* „cel ce se opune, cel ce este împotriva tuturor”.

Xenéfor, PM < gr. *ξένος* „străin” + *φορέας* „purtător”; v. și *Xenofor*.

Xenópol, NF < *xen* + suf. *-opol*, gr. *Xenopol*.

Yiánula vr. [*γianula*], PF < *Ianula*; v. *Ion*.

Yióryi, PM < *Iorghi*; v. *Gheorghe*.

Yóttu, NF < *Iota*; v. *Panaiot*.

Zápa, NF < gr. *Zapas*.

Zárcu, NF < bg. *Zarko*, gr. *Zarko(s)*.

Záru, NF < gr. *Zarras*, et. nes., intrj. arm. *zar* „dar, vai” sau tc. *zar* „membrană, peliculă”.

Zdrálea, NF < gr. *Zdralis*.

Zísa, PM < vb. gr. *ζω* „a trăi, a viețui, a fi în viață, a fi viu”, arm. *s bânadzî* „să trăiască”, p. ce se punea unui copil după ce frații lui mai mari muriseră, cu credința că acesta va trăi, gr. *ζήση* „viață, existență”; v. și *Zisi, Zissu, Zisu, Ziza, Zizi*.

Zóe, PF < vb. gr. *ζω* „a trăi, a viețui, a fi în viață, a fi viu”, s. gr. *ζωη* „viață,

existență, ființă, suflet de om, suflare”, lat. *vita*, sanscr. *jivas*, sl. живот „viață, trai, existență”, arm. *s bânadzî* „să trăiască”, p. ce se punea unui copil după ce frații lui mai mari muriseră, cu credința că acesta va trăi, Septuaginta folosește *Zoe* pentru a traduce numele ebr. *Eva* „mamă a celor vii”; v. și *Ița, Joița, Zica, Zizi, Zoea, Zoia, Zoica, Zoita, Zorica, Zuica, Zuița, Zurica*.

Zúca, NF < formă derivată de la *Țuca* sau gr. *Zukas*; v. *Chirața* și *Sultana*.

Zúrzu, Sn < gr. *Zorzos, Zorzou*, ca și românescul *Zurz*, v. și *Dzurdzu*.

Concluzii

Antroponimia aromână s-a cristalizat în contextul balcanic ale cărui urme le poartă fie că sunt influențe de origine grecească, bulgară, turcă sau albaneză.

Formele antroponimice prezentate demonstrează bogăția extraordinară a onomasticii aromâne, dacă avem în vedere numărul relativ mic, cel puțin oficial, al aromânilor din Grecia. De asemenea, demonstrează o dată în plus multitudinea de procedee de derivare, fie prin suprimarea unei părți, fie prin compunerea cu alte forme, fie prin schimbarea valorii antroponimice. Prenumele, în special, constituie, principalul izvor al bogăției de forme. Aceasta deoarece fiecare nume, derivat de la cel original, devine el însuși origine pentru alte forme. Dacă avem în vedere contextul lingvistic extraordinar de bogat, despre care am discutat, în care se formează aceste noi forme, putem înțelege motivele acestei bogății.

Este de adăugat aici faptul că pentru prenumele tradiționale Dumitru, Gheorghe, Nicolae, Vasile am ales să prezăntăm etimologia grecească evidentă a acestora, dar așa cum am arătat, formele derivate, în majoritatea covârșitoare, sunt produsul antroponimiei aromâne, prin procedee specifice.

Conviețuirea în același spațiu, pe rând, cu populațiile ce au trecut pe aici și cu cele care au rămas, și-a pus amprenta asupra fondului onomastic, în special în pronunție. Căci bogăția onomasticii aromâne stă în multitudinea de forme ale aceluiași nume. Forme, care, sub influențe atât de diferite, ajung în situația de a nu mai putea fi identificate. Sunt multe nume pentru care chiar și procedeele prin care s-au format este greu de identificat, fie el afereză, anagramă, compunere sau suprimare a începutului, sfârșitului sau chiar a mijlocului numelui de bază. Astfel, legătura etimologică a formelor hipocoristice, cu numele prototip nu se mai păstrează, iar aromânii nu mai simt nicio legătură între forma neprescurtată și rezultatele sale hipocoristice.

Dificultatea specifică în elaborarea materialului prezentat aici a constat în stabilirea perioadei în care au fost receptate influențele respective, având în vedere faptul că elementul latin a interacționat cu cel iliro-grec pe tot parcursul istoric al prezenței acestora în această zonă, cu delimitarea a patru etape fundamentale: antică (sec. II î.Hr.-sec. VII d.Hr.), medievală timpurie (sec. VIII-XV d.Hr.), medievală târzie (sec. XVI-XIX) și cea din urmă modernă și contemporană (sec. XX-XXI). Ca borne ale acestor perioade stabilite ca urmare a diferențelor întâlnite în onomastica aromână raportat la influențele din greacă avem anii: 168 î.Hr., 641 d.Hr., 1453, 1821.

Materialul antroponimic studiat demonstrează faptul că onomastica aromână este produsul creuzetului balcanic, ce face foarte grea, dacă nu chiar imposibilă, stabilirea cu certitudine a etimologiei fiecărui element de antroponimie aromână, pentru foarte multe forme onomastice fiind identificate mai multe filiere posibile

De asemenea, ne arată că onomastica aromână a fost influențată de contextul grecesc, slav, turc sau albanez în mijlocul căruia s-a dezvoltat, în două etape: cea profundă sau timpurie și perioada nouă sau recentă. Rămâne ca prin cercetările și concluziile ulterioare să stabilim periodizarea cât mai exact, dar un fapt este cert: perioada recentă nu s-a încheiat încă, iar onomastica aromână este parte integrantă a lumii balcanice, ale cărei sisteme antroponimice interacționează continuu, fiind perpetuu în transformare.

BIBLIOGRAFIE

- Brad-Chisacof, Lia, Stupca, Ștefan, *Dicționar neogrec-român*, București, Editura Demiurg, 1996.
- Bailly, A., *Dictionnaire grec – français*, Paris, Hachette, 2002.
- Caciuperi, Apostol N., *Dicționar român-aromân*, București, Editura Du Style, 1996.
- Calotă, Ion, *Contribuții la fonetica și dialectologia limbii române*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1986.
- Capidan, Theodor, *Aromânii. Dialectul aromân. Studii lingvistice*, București, Imprimeria Națională, 1932.
- Capidan, Theodor, *Originea macedoromânilor*, București, Editura Etnologică, 2008.
- Caragiu-Marioțeanu, Matilda, *Aromânii și aromâna în conștiința contemporană*, București, Editura Academiei Române, 2006.
- Caragiu-Marioțeanu, Matilda, *Compendiu de dialectologie românească (nord- și sud-dunăreană)*, București, Editura Științifică, 1975.
- Caragiu-Marioțeanu, Matilda, *Dicționar aromân (macedo-vlah). DIARO: comparativ (român literar - aromân), contextual, normativ, modern*, București, Editura Enciclopedică, 1997.
- Cihac, Alexandru, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane. Éléments slaves, magyars, turs, grecs-moderne et albanais*, Francfort, 1879.
- Coteanu, I., *Elemente de dialectologie a limbii române*, București, Editura Științifică, 1961.
- Cotolulis, Socratis, *Dicționar român-grec*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.
- Dalametra, I., *Dicționar macedo-român*, București, Institutul de Arte Grafice, Carol Göbl, 1906.
- Geagea, Christea, *Elementul grec în dialectul aromân*, Cernăuți, 1931.
- Graur, Alexandru, *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.
- Iordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Matthews, Elaine, *Old and New Worlds in Greek Onomastics*, Oxford University Press, 2007.
- Mihăileanu, Ștefan, *Dicționar macedo-român*, București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1901.
- Mihăiescu, Haralambie, *Influența grecească asupra limbii române în sec. XV*, București, Editura Academiei, 1966.
- Răileanu, Viorica, *Éléments de compositions turcs et hrecs dans les anthroponymes*, „Studii și cercetări de onomastică și lexicologie” (SCOL), Anul VII, Nr. 1-2/2014, p. 100-105.
- Papahagi, Tache, *Dicționarul dialectului aromân – general și etimologic. Dictionnaire aroumain (macedo-roumain) général et étymologique*, ediția a II-a, argumentată, București, Editura Academiei, 1974.
- Pascu, Gheorghe, *Dictionnaire étymologique macédoroumain II, Les éléments grecs, turcs, slaves, albanais, germaniques, hongrois, néologismes, créations immédiates, obscurs*, Iași, Cultura Națională, 1925.
- Petrișor, Marin, *Originea dialectelor românești în concepția lingviștilor români*, în “Ovidius University Annals of Philology” vol. XIII, 2002, p. 207-216.

- Popescu-Sireteanu, Ion, *Contribuția lui Ioan Caragiani la cercetarea onomasticii aromânești*, „Studii de onomastică” (SO), IV, Cluj-Napoca, Tipografia Universității Cluj-Napoca, 1987, p. 80 – 87.
- Saramandu, Nicolae, *Aromâna vorbită în Dobrogea -texte dialectale. Glosar*, București, Editura Academiei Romane, 2007.
- Tomici, Mile, Andronache, Persida, *Onomasticon Dobrogean. Nume de familie*, București, Editura Stephanus, 2005.